

Ramon Pascual

Males herbes

ELOGI A LA VEGETACIÓ
ARVENSE I RUDERAL

Cossetània Edicions

PHYSIS

PHYSIS

Ramon Pascual

Males herbes

GUIA PER CONÈIXER LA VEGETACIÓ
ARVENSE I RUDERAL

Primera edició: octubre del 2012

© Ramon Pascual
© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Fotografia de la coberta:
Nèlia Creixell

Disseny i composició: Barreras & Creixell, scp

Director de la col·lecció: Ramon Pascual

Impressió: Formes Gràfiques Valls, SA
ISBN: 978-84-9034-014-1
ISBN edició digital: 978-84-9034-061-5
Dipòsit legal: T-643-2012

*No oblide mai les castes flors anònimes
vora els camins que creuen el país.
Per elles tinc un amor principal.
Amb ulls goluts i grandíssim respecte
les veig sovint i tempte els seus estams,
el dèbil os, la dolça anatomia.
El seu destí dignament proletari
és alegrar la vida de tothom.*

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

"Les flors sense nom" (del llibre *Ram diürn*)

*Als meus fills i als meus néts,
que mai no han manifestat
cap interès per les males herbes.*

*Amb l'esperança que potser
algun dia s'adonin
del tresor que tenen a tocar.*

Agraïments

AGRAÏMENTS

Moltes gràcies als que m'heu
donat un cop de mà:

Núria Duran
Montserrat Llovera
Montserrat Mitjans
Inès Strasser
Joan Vaqué

Sumari

8 Pròleg

10 **Generalitats**

- 12 Justificació
- 13 El concepte de mala herba
- 15 Les virtuts de les males herbes
- 16 La vegetació arvense i ruderal
- 19 Origen i dinàmica de la flora sinantròpica
- 21 Classificació de les plantes al·lòctones

24 **Males herbes**

- 26 Alfals
- 28 Ungla de gat
- 29 Rosella
- 30 Cascall marí
- 31 Herba d'orenetes
- 32 Fumària enfiladissa
- 33 Bàbol
- 34 Caps blancs
- 35 Ravenissa blanca
- 36 Ravenissa groga
- 37 Rave de mar
- 38 Matallums
- 39 Sarronet de pastor
- 40 Malva
- 41 Malva crètica
- 42 Pa de cucut
- 43 Filamaria
- 44 Suassana de fulles rodones
- 45 Abriülls
- 46 Morella roquera

47	Ortiga	81	Herba de Sant Jordi
48	Lleterola d'hort	82	Cogombre amarg
49	Lleteresa de camp	83	Espina-xoca
50	Lleteresa	84	Bracera
51	Melcoratge	85	Blauet
52	Paradella crespà	86	Card de moro
53	Passacamins	87	Card marià
54	Bàlsam	88	Lloba-carda
55	Flor de nit	89	Calcida blanca
56	Verdolaga	90	Repalassa petita
57	Colitxos	91	Nyàmera
58	Herba de gallina	92	Herba de boligs
59	Blet blanc	93	Barretera
60	Mirambell	94	Àster esquamós
61	Marxant	95	Xenixell
62	Morró	96	Tanarida
63	Miraguà de jardí	97	Boixac de camp
64	Corretjola vera	98	Olivarda
65	Heliotrop	99	Lletsó fi
66	Borraina	100	Pixallits
67	Llengua de bou	101	Xicoira
68	Ortiga morta	102	Porrassí
69	Malrubí negre	103	Canyota
70	Herba de la feridura	104	Margall bord
71	Malrubí	105	Ripoll
72	Nepta	106	Cugula
73	Berbena	107	Margall llarg
74	Jusquiam negre		
76	Morella vera	108	Annex
77	Herba talpera	110	Glossari
78	Verònica	115	Índex de noms vulgars
79	Acant	116	Índex de noms científics
80	Apegalós		

Pròleg

La raó d'aquest pròleg i el que més m'ha animat a fer-lo és la joiosa amistat compartida amb l'autor, durant molts anys, sovint entremig de moltes plantes.

En Ramon amb aquest llibre obre una finestra per aprendre a llegir el missatge de l'entorn i ens convida a passejar pel temps i per l'espai per buscar, trobar i identificar noves plantes i afegir-les a la llista dels coneixements de cadascú. Amb les seves acurades descripcions, de fet, només ens vol dir que aprenguem de realitats manifestes, sempre atent a l'estratègia de vida i supervivència de les males herbes i, com sempre ell fa, deixant-se sorprendre per l'esclat de bellesa d'aquesta vegetació menystinguda.

A mi, que fa anys que observo i gaudeixo de la diversitat del món vegetal, la lectura de les històries que l'autor incorpora a cada planta m'evoca records recents i vivències del passat.

He tingut la sort de tastar, amb l'ajut de la Núria, la truita d'ortigues amb ametlles esmicolades. He recordat les passejades a trenc d'alba veient les flors del pa de cucut, mandroses d'obrir-se, o bé em vénen al cap cançons d'infantesa com la que diu: "Com un safir entre els sembrats, gentil creix el blauet." També recordo quan anava a collir colitxos, fàcils de reconèixer, sempre capcots i amb les flors inflades, o corretjoles per donar de menjar als conills de casa. I aquelles tardes d'estiu sota el sol que amb la seva

calor feia espetegar les tavelles dels llegums d'algunes plantes de la vora del camí.

Penso que a tots aquells que accepteu la invitació i el repte de fer l'esforç d'anar coneixent aquestes plantes, tan properes i desconegudes, aquest llibre us aplanarà el camí i d'aquí a un temps tindreu la satisfacció d'evocar, com he fet jo ara, les vivències i les descobertes, sovint compartides.

El llibre és un cúmul de petits encerts i el conegut i finíssim sentit de l'humor d'en Ramon traspua en algunes històries. Per exemple, quan es malfia de les virtuts remeieres del sarronet de pastor i diu que serveix per estroncar les hemorràgies nasals, però es pregunta tot seguit si la sang s'estronca per les virtuts de la planta o per la pressió del cotó fluix.

Segur que aquest llibre que està tan lluny d'un culte desmesurat a l'ecologia com d'un utilitarisme obstinat, ens ajudarà a tots a situar les males herbes en el lloc que els correspon i a saber interpretar les seves virtuts i la seva capacitat d'adaptació i supervivència i que, tal com ens diu en Ramon, són un esclat de vida entremig de les esquerdes del paviment del carrer.

MONTSERRAT MITJANS

Generalitats

Les males herbes s'han colat
en la nostra civilització i ens
han fet canviar la manera
d'entendre la natura.

RICHARD MABEY